

управління. Публічне адміністрування пов'язує державне управління з публічним управлінням та забезпечує його організацію та втілення в життя відповідних рішень. Основним елементом державного управління є держава та державна влада, а для публічного адміністрування – суспільство та публічна влада. Щодо державного управління, то у ньому об'єктом виступає держава, а характеризуючи публічне адміністрування, то у нього об'єктом є суспільство.

Література

1. Енциклопедія державного управління. У 8 т. Т. 1. Теорія державного управління. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; наук.-редкол.: Ю.В. Ковбасюк (голова) [та ін.]. Київ: НАДУ, 2011. 747 с.

2. Базарна О.В. Поняття, суть, природа публічного управління та державного управління. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля: збірник наукових праць*. Луганськ, 2012. № 1. Ч. 2. С. 59-64.

УДК 342.92 (043.2)

Кулаксіз Ц. С., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Дей М. О., к.ю.н., доцент

АДАПТАЦІЯ ІНСТИТУТУ СУБ'ЄКТИВНИХ ПУБЛІЧНИХ ПРАВ ПРИВАТНИХ ОСІБ У ВІДПОВІДНІСТЬ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС

Уже достатньо великий проміжок часу Україна визнала головним напрямком зовнішньої політики та її стратегічним курсом – вступ до Європейського Союзу. Ключовим елементом європейського інтеграційного процесу є правова інтеграція, яка полягає, насамперед, у зближенні та гармонізації норм права, що передбачено Законом України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики». Під зближенням та гармонізацією норм права слід розуміти певну адаптацію українського законодавства до норм ЄС, досягнення конкретного рівня узгодженості з європейською правовою системою.

«Адаптація законодавства України до законодавства ЄС є однією з основних складових процесу інтеграції України до ЄС, що є пріоритетним напрямом української зовнішньої політики. Це процес приведення законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність *acquis communautaire*» [1].

Процес адаптації українського законодавства до норм ЄС – складний шлях, який повинен включати в себе певні етапи, що супроводжуватимуться веденням нормативно-правових актів чи внесенням поправок до вже існуючих. Значним елементом гармонізації

законодавства до вимог ЄС є адаптація інституту суб'єктивних публічних прав приватних осіб, що є частиною адміністративного права, яке посідає одне з найважливіших місць, коли йде мова про зближення правових систем.

Для того, щоб дослідити питання адаптації даного інституту, потрібно для початку зазначити, в чому полягає сутність даного поняття: суб'єктивні публічні права приватної особи є частиною структури адміністративно-правового статусу особи, які можна визначити як права, якими користуються приватні особи у сфері публічного управління. Простіше кажучи, вони є підґрунтям для відносин між приватними особами і державою, а також, реалізуються в межах адміністративно-правових відносин. Система суб'єктивних публічних прав приватних осіб складається з: прав на свободу слова, зібрань, об'єднання; прав, пов'язаних з участю громадян в управлінні державними справами (активне та пасивне виборче право, право на здійснення громадського контролю, право на участь у відправленні правосуддя); прав на отримання адміністративних послуг; прав на користування публічним майном; прав, пов'язаних із можливістю захисту своїх прав і свобод (право на звернення).

Розглядаючи дане питання, потрібно проаналізувати правову основу ЄС щодо суб'єктивних прав. У п. 2 ст. 17 Лісабонського договору зазначено, що громадяни Союзу повинні мати: право вільного пересування і проживання на території держав-членів; право голосувати та балотуватися в якості кандидатів на виборах до Європейського парламенту і на місцевих виборах в державах їх проживання, на тих самих умовах, що й громадяни цієї держави; право користуватися на території третьої держави, як і держава-член, громадянами якої вони не є, захистом дипломатичної та консульської влади будь-якої держави-члена на тих самих умовах, що й громадяни цієї держави; право звертатися до Європейського омбудсмена; право звертатися до інститутів і консультативних органів Союзу на будь-якій з мов Договору і отримувати відповідь на тій же мові [2]. Ці права повинні реалізуватися відповідно з умовами і обмеженнями, встановленими договорами.

Право Європейського Союзу має пряму дію в національному праві держав-членів. Відповідно до принципу прямої дії, право ЄС наділяє суб'єктивними правами та обов'язками не лише держав-членів, а й безпосередньо фізичних та юридичних осіб, які можуть захищати свої права, що гарантуються нормами права ЄС, шляхом подання позовів до судів у держав-членів, тобто в рамках національної правової системи.

У разі порушення суб'єктивних прав особи, які гарантовані Європейським Союзом, кожен, відповідно до ст. 47 Хартії основних прав Європейського Союзу, має право на засіб правового захисту в суді. Основоположне право на судовий захист служить основною нормою для

судової діяльності ЄС, оскільки вона має чітку направленість. Це суб'єктивне право. Для цілей судового захисту, суб'єктивне право повинно бути конкретною оціночною категорією, яка визначає той закон ЄС, чію практичну дію повинен забезпечувати суд. Кожен громадян Союзу є носієм права на судовий захист у разі порушення його суб'єктивних прав. Для них гарантується захист прав, які вони мають як громадяни ЄС.

У судовій практиці Суд виробив єдину концепцію права, спрямовану на забезпечення прав окремих осіб шляхом судового захисту, і незалежно від повноти правил, на якому воно засноване. Таким чином, Хартія основних прав закріплює основні права на свободу, рівність, громадянство і справедливість, і всі вони створюють суб'єктивні права. У ст. 19 Договору про Європейський Союз вказано, що суб'єктивне право перетворюється в об'єктивний обов'язок держав-членів щодо забезпечення судовими системами ефективного судового захисту.

Компетенція Суду щодо даного питання проявляється в тому, що він виступає в ролі головного арбітра законодавства ЄС, а Суд Європейського Союзу є основою для судового будівництва ЄС. Лісабонський договір затвердив юрисдикцію Суду Європейського Союзу для судового перегляду актів ЄС. Судовий захист надає перевагу суб'єктивним правам, створеним законодавством Європейського Союзу. Також, слід вказати, що норма судового захисту поступово стає інституціалізованою за допомогою Хартії основних прав, Договору про Європейський Союз і відповідній доктрині Суду [3].

Також слід вказати особливості впливу деяких норм ЄС на суб'єктивні права. Для дослідження даного аспекту можна скористатися судовим рішенням по *Association de Médiation Sociale case*, яке допоможе охарактеризувати вплив на суб'єктивні права. Вирішуючи спір про наявність конфлікту між законодавством країни і законодавством ЄС щодо прав робітників, одна зі сторін запропонувала, щоб Суд дозволив застосувати ст. 27 Хартії основних прав разом з Директивою 2002/14 і таким чином виключив застосування національної норми, яка суперечила законодавству ЄС, але Суд не надав ст. 27 Хартії основних прав і Директиві такого розуміння. Суд роз'яснюючи рішення, вказав, що теоретично Директива могла створювати прямий вплив. На думку Суду, навіть чітке і точне положення Директиви, яка наділяє правами чи надає обов'язки стороні, не може використовуватися як така в судовому спорі між приватними особами. Таким чином, Суд дійшов висновку, що ст. 27 Хартії сама по собі чи разом з положеннями Директиви 2002/14 повинна тлумачитися як така, що не застосовується в судовому розгляді між приватними сторонами, коли положення національного законодавства, реалізуючи Директиву, не відповідає законодавству ЄС.

Охарактеризувавши практику реалізації суб'єктивних прав у ЄС,

можна зазначити, що необхідно зробити нашій державі для ефективної адаптації необхідних норм. На сьогоднішній день адаптація українських нормативно-правових актів до норм ЄС у цій сфері відбувається згідно з положеннями вже вказаного Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу». Загальнодержавна програма за цим документом закріплює стратегічну мету проведення імплементації норм ЄС.

Також, слід вказати, що процес реформування правової системи України в аспекті її гармонізації до правової системи ЄС, відбувається з урахуванням положень Угоди про асоціацію України та Європейського Союзу. Цією угодою передбачений так званий еволюційний підхід до зближення законодавства, який полягає у поетапному приведенні українського законодавства, а в тому числі й досліджуваного інституту, у відповідність до змісту та цілей, закріплених у нормах права ЄС.

Дії України щодо гармонізації даних норм повинні бути засновані на принципах верховенства права, забезпечення прав і свобод людини та громадянина, що є головним критерієм ефективності у гармонізації її правової системи.

Для ефективного зближення інституту суб'єктивних прав до норм ЄС потрібно: створити єдиний орган, який буде відповідати за успішність євроінтеграційного процесу; закріпити за цим органом повноваження щодо нагляду за виконанням та дотриманням напрямку імплементації норм ЄС; забезпечити практику звітування щодо виконання вказаних вимог; створити оновлений нормативно-правовий акт, який буде регламентувати процес адаптації, враховуючи всі процеси у країні.

Аналізуючи вище зазначене, слід вказати, що питання адаптації інституту суб'єктивних публічних прав приватних осіб до законодавства України ще досить тривалий час залишатиметься однією з головних сфер наукових досліджень та суспільних обговорень. Однак, необхідно звернути увагу на те, що лише співпраця та злагоджена робота всіх органів державної влади, представників усіх гілок влади, органів місцевого самоврядування та громадянського суспільства сприятиме досягненню головної мети – вступу України до ЄС.

Література

1. Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 бер. 2004 р. № 1629-IV. URL: <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1629-15> (дата звернення: 20.04.2020).

2. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007, 2007 OJ C 306/1.

3. TEU, art. 19; TFEU, arts. 251-281; protocol on the Statute of the Court of Justice of the European Union, 2012 O. J. C 326/210.